

**VISION
FÖR
MUSIK
UTBILD
NINGEN
I FIN
LAND
2030**

**VISIO
2030**

En liten melodi med stor verkan

Musik når känslotillstånd.
Den tilltalar i ögonblicket,
men skapar också en bro till det förflutna och till framtiden.

Musik är ett stöd för jaget och en källa till lärande.
Den konstruerar identiteter,
breddar världsbilden och ger beredskap för livet.

Musik skapar upplevelser.
I delade musikupplevelser finns en kraft
som förenar människor.

Musik innebär allt detta och möjliggör mycket annat. Därför började
aktörerna inom det finländska musikutbildningsfältet våren 2019 bygga upp
en gemensam framtid.

Den här publikationen berättar om musikutbildningen i Finland 2030.

Du kan läsa mer om bakgrunden till visionsarbetet och dess
framskridande på adressen <https://musiikkikoulutuksenvisio.fi>

Visuellt koncept: **Bond**
Layout: **Andrei Palomäki**

Innehåll

Vision för musikutbildningen i Finland 2030	6
Var och en av oss har betydelse	8
Visionsarbetets utgångspunkter, mål och framskridande	12
Visionens tre huvudteman och 25 förslag till åtgärder	14
1. Musikutbildningen påverkar i samhället	18
En musikundervisning som är hållbar i framtiden är mångsidig, tillgänglig och trygg	
Musikutbildningen utvecklar livskompetensen och främjar välbefinnandet	
Musikutbildningen är en betydelsefull och oskiljaktig del av det finländska samhället	
2. Samarbete och kontinuerligt lärande blomstrar i musikutbildningen	24
Musikutbildningen erbjuder livslånga inlärningsvägar av hög kvalitet	
Den finländska musikutbildningen är en internationell föregångare inom digitala inlärningsmiljöer för musikundervisningen	
Pedagogisk ledning av hög kvalitet garanterar kontinuerligt lärande och en välmående arbetsgemenskap	
3. Strukturer och resurser möjliggör en jämlik musikutbildning	30
Aktörerna inom musikutbildningsfältet samarbetar på bred front som ett team	
Utbildningsanordnare och samhälleliga beslutsfattare utvecklar musikutbildningen tillsammans	

Perspektiv	35
Musikutbildningssystemet	36
Musikutbildningen nu: centrala nyckeltal	38
Framtidsutsikter: De ungas vision om musikutbildningen 2030	42
Musik är bevisligen bra för oss – en översikt över forskningen om musik och välbefinnande	44
Källor och bilagor	47
Publikationer och källmaterial som utnyttjats i visionsarbetet	48
Källor till översikten Musik är bevisligen bra för oss	50
Betydelsen av de begrepp som använts i visionsarbetet	52

Vision för musik- utbildningen i Finland 2030

Den finländska musikutbildningen är den bästa i världen. Den värnar om musikalisk mångfald och individuella inlärningsvägar i livets olika skeden. Utbildningen tryggar i lika hög grad en livslång hobby som möjligheten att växa till ett högt kvalificerat proffs.

Alla har tillgång till musik som hobby och musikstudier enligt sina egna mål. Förhållandet till musiken uppstår ur inlärningsglädje och hänförande, kollektiva upplevelser.

Den finländska musikutbildningen är en internationell föregångare inom elevcentrerad, forskningsbaserad pedagogik som utnyttjar digitaliseringen på ett mångsidigt sätt. Högklassigt ledarskap tryggar välbefinnandet, det kontinuerliga lärandet och den aktuella kompetensen hos undervisnings- och inlärningsgemenskaperna inom musikbranschen.

Långsiktiga musikstudier ger ett unikt livsinnehåll och utvecklar framtidsfärdigheterna i en föränderlig värld.

Det omfattande värdet av musikutbildningens välfärdseffekter är allmänt erkänt och genomförandet av utbildningen stöds med ändamålsenliga resurser.

Musikutbildningens strukturer förnyas så att de motsvarar samhällets föränderliga behov.

Var och en av oss har betydelse

”Tack för bra undervisning och för att vi fått vara oss själva. Och för att vi tillsammans fick göra många olika saker.”

Så här uttalade sig en musikinstitutsalumn när hen mindes den lärdom hen fick som ung. Orden fick mig återigen att inse syftet med vårt arbete. Eller då en 9-årig trummis i lokaltidningens berättartävling skrev om sin första orkesterkonsert under rubriken *Det lyckligaste ögonblicket i mitt liv*.

Kanske beror det på visionsarbetet att jag även i övrigt under den senaste tiden blivit allt mer känslig för den välgörande effekten av musikfostran och -utbildning, både på gräsrotsnivå i vardagen och i den riksomfattande verksamhetsmiljön.

När visionsarbetet för musikutbildningen inleddes kunde vi bara gissa vad vi skulle få uppleva och konstatera under processens gång. Det viktigaste har varit att människorna i branschen har deltagit i det gemensamma arbetet. Jag vill alltså rikta ett tack till dig som deltog i seminarier och webinarier och som kommenterade på webben. Vår gemensamma vision består av allt detta tankearbete och alla idéer. Visionen är detsamma som vi.

Jag vill också tacka seminariearrangörerna och Konstuniversitetets Sibelius-Akademi som gjort detta möjligt. Jag vill särskilt tacka visionsarbetets kärngrupp för dess entusiastiska engagemang och utmärkta arbete.

Nu har vi den färdiga visionen i våra händer och tar emot den med öppet och förtroendefullt sinne. Låt oss granska den och öppna den framför oss. Låt oss fundera på vad just jag och vår organisation kan göra för denna gemensamma och viktiga sak. Skulle jag och mina kolleger kunna vara ledstjärnorna i förändringen, till exempel tillsammans med läroanstalten i grannhuset?

För var och en av oss har betydelse.

Jouni Auramo

Ordförande för musikutbildningens visionsarbete

“Den finländska
musikutbildningens
rötter ligger djupt
i traditionerna
– med blicken
riktad mot
framtiden”

Bild: Ulla Nikula

Visions- arbetets utgångs- punkter, mål och fram- skridande

Den finländska musikutbildningen har länge varit en internationellt uppskattad framgångshistoria. Under de senaste årtiondena har de samhälls- och utbildningspolitiska strukturella förändringarna med sina sparmål ändå inneburit en utmaning även för utbildningen inom musikbranschen. Samtidigt råder det nya förväntningar på ett allt mångsidigare utbildningsutbud och ett bredare genomförande av de välfärdseffekter som forskningen visat att musik och musikstudier medför.

Hur försäkrar vi oss om att Finland är musikens förlovade land även i fortsättningen? Hur kan vi svara på utmaningarna och möjligheterna inom hela musikutbildningen, betjäna en allt mångsidigare grupp amatörer och yrkesstuderande samt erbjuda allt fler den nytta och de livsfärdigheter musiken och musikstudier för med sig? För att skapa en gemensam vision tog dekanus Kaarlo Hildén vid Sibelius-Akademien i slutet av 2018 initiativ till att bygga upp en framtidsbild för hela musikutbildningssystemet.

Man ville genomföra visionsarbetet som ett omfattande nätverkssamarbete som samlar alla utbildningsstadier och aktörer på fältet. Syftet var att stärka den gemensamma uppfattningen om utvecklingsbehov, -mål och -åtgärder samt att stöda olika aktörers regionala och riksomfattande samarbete.

Först kartlades synpunkterna som aktörerna inom musikutbildningsbranschen hade på visionsarbetets nödvändighet, mål och genomförandesätt. För att utarbeta en plan bjöds de instanser som ansvarar för den finländska musikutbildningen in till ett öppningsseminarium i Helsingfors 6.4.2019. Utgångspunkterna och målen för visionsarbetet fastslogs vid seminariet, och resultatet av grupparbetet utgjorde grunden för det fortsatta arbetet.

Detta utgjorde startpunkten för en serie nationella seminarier, under vilka aktörerna inom musikutbildningen har haft möjlighet att tillsammans bygga upp framtidsbilden med målet att skapa en nationell vision för musikutbildningen till 2030.

Processen

15

START

6.9.2019

Inledande
seminarium
i Helsingfors

12.10.2019

Seminarium
i Tammerfors

19.11.2019

Utvidgad
kärngrupp

24.1.2020

Seminarium
i Uleåborg

1.6.2020

Webbinarium

23.4–

17.5.2020

Webbenkät

23.3.2020

Utvidgad
kärngrupp

03/2020

Kärngruppen
fortsätter sitt
arbete

6–11/2020

Fin slipning
av visionen

6.11.2020

Avslutande
seminarium

MÅL

8.12.2020

Publicering
av visionen

Fortsatt
bearbetning
inleds

Visionens tre huvudteman och 25 åtgärdsförslag

Detta kapitel förklarar och preciserar framtidsbilden för den finländska musikutbildningen 2030 som presenteras i det första kapitlet. Visionen sammanfattas i tre huvudteman. De 25 åtgärdsförslagen sammanfattar konkreta gärningar för att uppnå den framtid som eftersträvas.

Musikutbild- ningen påverkar i samhället

En musikundervisning som är hållbar i framtiden är mångsidig, tillgänglig och trygg

Musikens mångfald är en rikedom. Musik som hobby förenar människor från olika miljöer och kulturer. Det finns inga onödiga gränsstängsel och kompetenser utnyttjas över genregränserna. Musikutbildningen stärker musikens mångfald och sammanhållningen i branschen samt respekterar särdragen hos olika instrument, arbetssätt och musikslag.

Musik som hobby och musikstudier enligt egna målsättningar är tillgängliga för alla i Finland oberoende av bostadsort och ekonomisk ställning. Pedagogik av hög kvalitet beaktar att varje elev är unik. Yrkeskunniga lärare inspirerar och handleder sina elever utan att sätta gränser eller hinder.

Musikutbildningen skapar en ekologiskt, socialt och kulturellt hållbar framtid. En trygg inlärnings- och arbetsmiljö och ett beteende som värdesätter varje individ utgör grundvärden för utbildningen. Respekt för mänskliga rättigheter, jämställdhet och jämlikhet styr hela musikutbildningsfältet.

Förslag till åtgärder

1. Läroanstalterna samarbetar och utnyttjar digitaliseringen för att förbättra musikutbildningens tillgänglighet, mångfald och hållbara framtid.
2. Utbildningsorganisationerna utreder sina koldioxidavtryck och förnyar sin verksamhet så att den är ekologiskt hållbar.
3. Genom samarbete läroanstalter emellan bidrar man till att den finansiering som baserar sig på regional befolkningsutveckling främjar den grundläggande konstundervisningens tillgänglighet.
4. Aktörerna i branschen diskuterar kontinuerligt gemensamma yrkesetiska principer och skapar verktyg som stöder organisationerna.

Musikutbildningen utvecklar livskompetensen och främjar välbefinnandet

Musik- och konstfostran ses som en grundläggande rättighet för barnen och som en viktig del av barnens fostran till välbalanserade vuxna människor. Forskningsrön om musikverksamhetens inverkan på den kognitiva och socioemotionella utvecklingen utnyttjas i stor utsträckning på alla utbildningsstadier. Musikutbildningen betraktas som en mångsidig byggsten då det gäller att bygga upp arbetslivets metafärdigheter.

Inom småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen ges professionellt kompetent musikfostran överallt i Finland. Musikverksamhet införs också i social- och hälsovårdens tjänster, till exempel i rehabiliterings- och seniorarbetet.

Förslag till åtgärder

Sakkunniga inom utbildningen arbetar för att:

- yrkeskunnigheten inom musikfostran stärks i småbarnspedagogiken och i grundskolan
- alla kan delta den grundläggande konstundervisningen i musik. På så sätt vill man garantera att alla får de metakunskaper i arbetslivet som målinriktade, regelbundna musikstudier ger.

Musikutbildningen är en betydelsefull och oskiljaktig del av det finländska samhället

Möjligheten att lära sig musik är en grundläggande rättighet för alla från tidig barndom. Musiken är en stark del av den finländska allmänbildande utbildningen. Varje barn, ung person och vuxen bereds möjlighet att utöva musik enligt sina egna mål.

Aktörer och beslutsfattare inom musikutbildningen utnyttjar undersökningar om musikens effekter i utvecklingen av branschen. Arbetet med musikutbildningens läroplan, utnyttjandet av forskning och arbetslivssamarbetet inom branschen stöder de lärandes jämlikhet och delaktighet.

Nationella och regionala strukturer upprätthåller ett flexibelt samarbete över branschgränserna inom arbetslivssamarbetet på fältet. Dessutom knyts musiken och musikutbildningen allt närmare samman med samhällets omfattande välfärdstjänster.

Förslag till åtgärder

7. Utbildningsorganisationer och andra aktörer inom musikbranschen stärker dialogen mellan utbildning, forskning, arbetsliv och politiskt beslutsfattande.
8. Musikutbildningens effekter i samhället mäts med hjälp av forskning.
9. Aktörerna inom musikutbildningen deltar aktivt i samhällsdebatten och ökar de politiska beslutsfattarnas förståelse för musikutbildningens positiva effekter.
10. Musiken inom småbarnspedagogiken, den grundläggande utbildningen och den grundläggande konstundervisningen skapar ett innovativt nätverk som förenar barn, unga och familjer.

Alla
har rätt
till levande
musik.

Musikutbildningen erbjuder livslånga, individuella inlärningsvägar av hög kvalitet

Den finländska musikutbildningen erbjuder undervisning utgående från studerandes egna målsättningar. Detta möjliggör såväl hobby som att bereda väg för en karriär som yrkesmusiker.

En lärarutbildning som ständigt utvecklas tryggar en högklassig, sporrande och förnyad musikundervisning på alla utbildningsstadier. De lokala läroplanerna och utbildningsutbudet utgör grunden för mångsidiga och livslånga musikstudier.

Samarbete och kontinuerligt lärande blomstrar i musikutbildningen

Förslag till åtgärder

11. Musikutbildningsorganisationerna koordinerar sin verksamhet tillsammans både lokalt och nationellt samt förtydligar utbildningsnätverket och dess tillgänglighet.
12. Musikutbildningsfältet ordnar regelbundet evenemang som både professionella, studerande och amatörer kan delta i.
13. Utbildningsanordnarna och läroanstalterna sörjer för lärarnas och hela personalens kontinuerliga yrkesmässiga utveckling och inläring.
14. Aktörerna inom musikutbildningen bidrar till att musikens andel i lärarutbildningen inom småbarnspedagogiken och grundskolan stärks avsevärt.

Den finländska musikutbildningen är en internationell föregångare inom digitala inlärningsmiljöer för musikundervisningen

Den finländska musikpedagogiken är en vägvisare inom den internationella webbaserade undervisningen. Musikutbildningen kombinerar på ett kreativt sätt fördelarna med både när- och distansundervisning, så att det är möjligt att studera musik virtuellt oberoende av plats. Utbildningsorganisationerna har utvecklat webbpedagogik och innovativa undervisningslösningar, personalens allmänna digitala kompetens samt it-ledning.

De digitala undervisningsplattformar som staten och privata aktörer har byggt och som lämpar sig för musikundervisning är också tillgängliga för mindre aktörer. I Finland används framtidens teknologi på ett kreativt sätt både i framförande och strömning av musik.

Förslag till åtgärder

15. Utbildningsanordnarna utvecklar digitala metoder som motsvarar studerandes behov och lärarnas nätpedagogiska kompetens.
16. Anskaffning och användning samt tekniskt stöd för lokaler och apparatur som behövs planeras och genomförs målinriktat i regionalt och riksomfattande samarbete. Koordinerat samarbete ger den största nyttan av både nya och befintliga resurser.
17. Staten utvecklar en digital plattform för musikundervisning som är tillgänglig också för mindre aktörer.

Pedagogisk ledning av hög kvalitet garanterar kontinuerligt lärande och en välmående arbetsgemenskap

Aktörer i olika ansvarsroller inom musikutbildningen förnyar aktivt verksamhetskulturen hos sina egna instanser i takt med det föränderliga samhället. Ett sakkunnigt och inkluderande värdebaserat ledarskap möjliggör en gemensam utveckling av verksamheten, en flexibel resursfördelning och utveckling av personalens kompetens. De som arbetar med ledarskapsuppgifter har tillräcklig kompetens inom såväl personal- som ekonomiledning. Centrala värderingar i ledarskapet är samarbete och delaktighet, fungerande beslutsfattande vid rätt tidpunkt samt respektfull och öppen växelverkan.

Förslag till åtgärder

18. Musikutbildningens ledare uppdaterar och utvecklar regelbundet sin ledarskapskompetens.
19. Ledarna deltar aktivt i sina läroanstalters interna och externa nätverks- och referensgruppssamarbete såväl inom musikbranschen som i samhället i stort.
20. Vid läroanstalterna utvecklas ett delat ledarskap som bäst lämpar sig för respektive organisation. Delat ledarskap utnyttjar hela organisationens kompetens och expertis i stor utsträckning.

Den lilla stora musik-utbildningen i Finland

Aktörerna inom musikutbildningsfältet samarbetar på bred front som ett team

Den finländska musikutbildningen utvecklas nationellt och regionalt genom ett konsekvent och målinriktat samarbete på alla utbildningsstadier. Samarbetet stärker aktörernas samhälleliga genomslagskraft och synlighet, och dess betydelse framhävs särskilt i krävande samhälleliga förändringssituationer.

3 Strukturer och resurser möjliggör en jämlik musik-utbildning

Förslag till åtgärder

21. Musikutbildningsanordnarna och organisationerna inom musikbranschen bildar en gemensam styrgrupp för att koordinera och utföra utvecklingsarbete utifrån visionen för musikutbildningen 2030.
22. Aktörernas gemensamma forum och årliga seminarier stärks och används för att främja målen i visionen.

Utbildningsanordnare och samhälleliga beslutsfattare utvecklar musikutbildningen tillsammans

I det regionala och nationella samarbetet stärks en kostnadseffektiv användning av resurserna och utvecklas strukturer som betjänar musikutbildningens kvalitet och tillgänglighet. I samarbetet värnar man om bästa praxis, förnyar verksamhetsmodeller och avlägsnar oändamålsenliga strukturer. Interaktionen mellan motsvarande läroanstalter, olika utbildningsstadier och arbetslivet i branschen är riklig och innovativ.

Förslag till åtgärder

23. Aktörerna inom musikutbildningen deltar tillsammans i utvecklingen och utvärderingen av strukturerna.
24. Beslutsfattarna sätter sig in i den kunskap musikutbildningen producerar och för en dialog med experterna inom musikutbildningen om utvecklingsbehoven inom branschen och en ändamålsenlig användning av resurserna.
25. Aktörerna inom musikutbildningen delar fördomsfritt kompetens både lokalt och regionalt: samarbete och arbetsuppgifter som överskrider branschgränserna skapas vid behov till exempel tillsammans med musikläroanstalter som fungerar som regionala kulturcentrum, andra konstläroanstalter, skolor, församlingar, servicehus och bibliotek.

Bild: Ulla Nikula

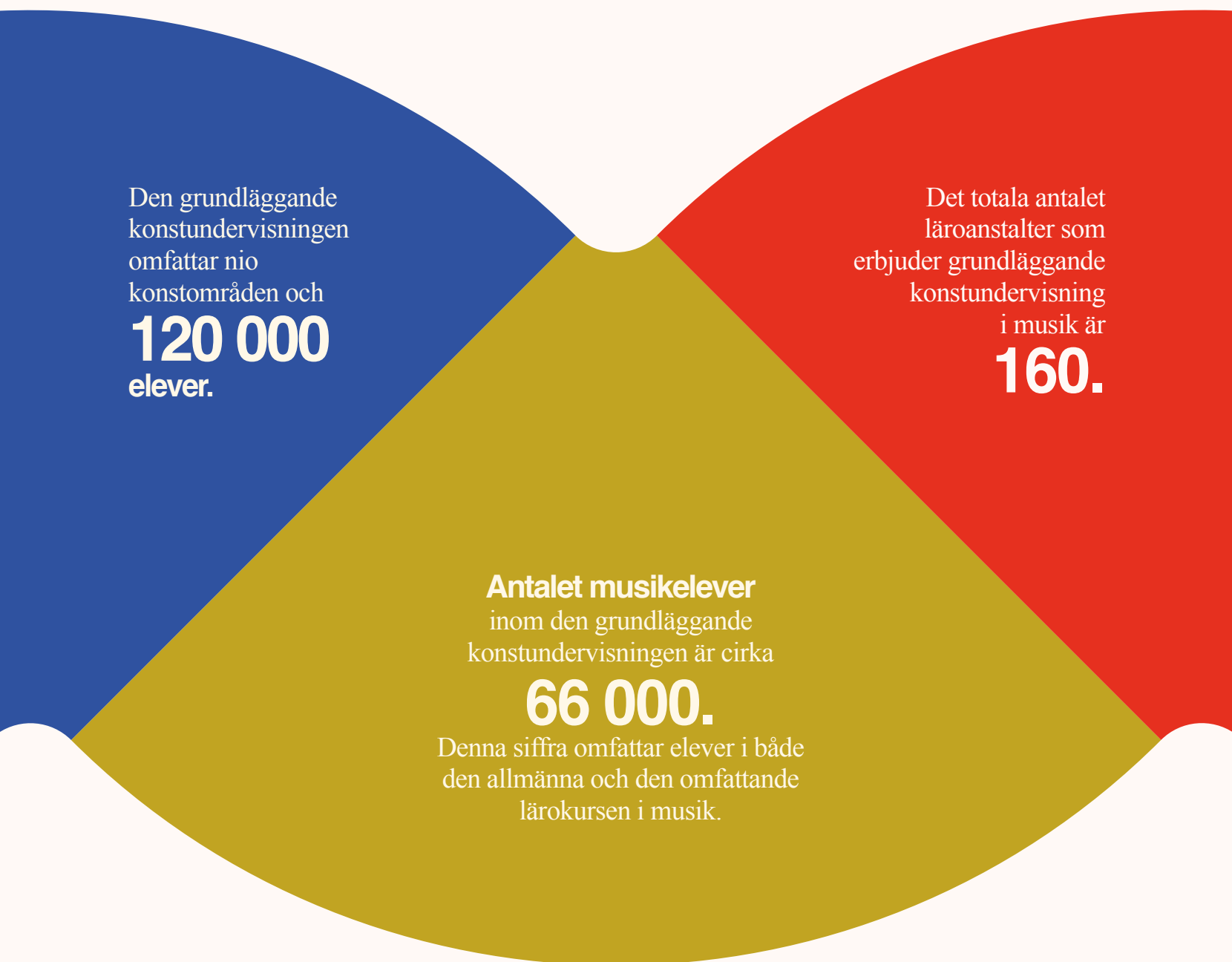
Perspektiv

Finlands musik- utbildningssystem

	Musikläroanstalter / offentliga sektorn		Privata sektorn	Övriga offentliga sektorn / Tredje sektorn / Frivilligverksamhet			
Högskole- utbildning	Universitet Specialiseringsutbildning	Yrkeshögskola (YH) Specialiseringsutbildning					Påbyggnads- utbildning Öppen universitets- utbildning anordnad av högskolor Riksomfattande special- uppdrag inom ungdoms- utbildningen etc.
Utbildning på andra stadiet		Konservatorier och annan yrkesinriktad musikutbildning	Konservatorier och annan yrkesinriktad musikutbildning	Gymnasier Specialgymnasier			
Grundläggande konstunder- visning Grund- utbildning Övrig musik- fostran	Konservatorier Musikinstitut		Musikläroanstalter och konservatorier (erhåller statsunderstöd för grundläggande konstundervisning) Musikskolor (grundläggade konstunder- visning via kommunen) Övriga musikskolor Annan privat musikundervisning Privatlärare Privata körer och orkestrar Festivaler och privata kurser etc.	Grundskolor Musikklasser	Fritt bildningsarbete Folkhögskolor (även grund- läggande konstundervisning) Medborgar- och arbetar- institut (även grundläggande konstundervisning) Sommaruniversitet	Klubbverksamhet Kommuner och städer Skolor Församlingar Organisationer Föreningar mm.	
Småbarns- pedagogik							

Musikutbildning nu: centrala nyckeltal

Musik i den grundläggande konstundervisning

Yrkes- och högskoleutbildning i musik

Yrkesinriktade musikstudier

Cirka 1 400

studerande avlägger studier inom yrkesutbildningen i musik.

Det finns sammanlagt

19

yrkesinstitut och konservatorier som erbjuder musikstudier på andra stadiet.

Musikstudier vid yrkeshögskolor

Cirka 1 100

studerande avlägger yrkeshögskolestudier i musik.

8

av de 24 yrkeshögskolorna i Finland erbjuder yrkeshögskolestudier i musik.

Musikstudier på universitetsnivå

Cirka 1 800

studerande avlägger universitetsstudier i musik.

8

av de 13 universiteten i Finland erbjuder universitetsstudier i musik.

Hobbyverksamhet inom musik

I Finland finns
över 10 000 körer Till förbundet Suomen Laulajain ja soittajain liitto (Sulasol) hör till exempel nästan 350 körer och orkestrar.

Varje år ordnas
totalt 100 000 timmar sommarläger med musikinriktning på över 50 orter runt om i Finland.

Det finns cirka
1 140 olika föreningar inom musikbranschen.

Musik i grundskolan

Varje finländskt barn får
minst 300 timmar musikundervisning under grundskoletiden.

Antalet musiktimmar är cirka
3,5 procent av antalet timmar i grundskolan.

Framtidsutsikter: De ungas vision om musikutbildningen 2030

I samband med visionsseminariet i Uleåborg bad man gymnasister svara på tre frågor om musikutbildningens framtid. Eleverna i årskurs 1 och 2 vid Madetojan musiikkilukio diskuterade ämnet och berättade följande:

1 Hur är det att ha musik som hobby 2030?

Ungdomarna anser att musikteknologin utvecklas och att användningen av den ökar. Den virtuella undervisningen och digitaliseringen ökar. Enligt ungdomarna uppstår och utvecklas nya genrer och man ser en ökning i lyssnandet på musik. Det aktiva utövandet av musik som hobby kan minska, men användningen av riktiga instrument kvarstår och betydelsen av gemensamt musicerande ökar.

2 Vad ger utövandet av musik de unga jämfört med andra hobbyer?

De unga anser att musiken utvecklar samarbetsförmågan och stärker gemenskapen. Man lär sig att kompromissa och arbeta i grupp. När man sysslar med musik lär man sig uttrycka känslor. Musikhobbyn ger erfarenhet av att uppträda och utvecklar kreativiteten. Den ökar allmänbildningen och utvecklar hjärnan. Musiken stöder koordinationen och stärker koncentrationsförmågan, långsiktigheten och tålamodet. Inom musiken får man förverkliga sig själv och i princip kan vem som helst göra musiken till sitt yrke.

3 Hurdana professionella musiker och vilken form av kompetens behövs 2030?

År 2030 behövs enligt ungdomarna lärare i spel och sång, experter på musikteknologi samt musiker. Av lärarna krävs mycket mångsidig kompetens i allt från musikteknologi till mångsidigt genrekunnande.

Musik är en port
till världen.

Musik är bevisligen bra för oss – en översikt över forskning om musik och välbefinnande

Den vetenskapliga forskningen har under de senaste åren starkt lyft fram musikens betydelse för välbefinnandet. I fjol publicerade Världshälsoorganisationen WHO en omfattande rapport om konstens inverkan på välbefinnandet (Fancourt & Finn, 2019). Rapportens material över metaanalyser omfattar över 3 000 studier och i rapporten konstateras att musik effektivt och mångsidigt fungerar som en resurs för välbefinnande: som stöd för barnens helhetsmässiga tillväxt och kognitiva utveckling, som skapare av social delaktighet och tillhörighet samt som förebyggare av psykiska problem och som redskap för psykiatrisk och neurologisk rehabilitering.

Under de senaste årtiondena har det skett en enorm utveckling i vår förmåga att vetenskapligt undersöka och mäta musikens inverkan på såväl gruppverksamhet, individens upplevelser samt på fysiologisk och neural respons. Vi kan till exempel mäta hur man genom att lyssna på musik kan få hjälp med stresshantering och smärtlindring eller förbättra sina kognitiva prestationer.

Musikutövande har visat sig ha positiva effekter på uppmärksamhet och arbetsminne, inläring av språk och matematik, hormon- och immunsystemets funktion samt utvecklingen av känslomässiga och interaktiva färdigheter.

Musikterapi har konstaterats vara ett effektivt sätt att behandla till exempel depressions- och ångestsymtom och med hjälp av musikbaserad rehabilitering kan funktionsförmågan förbättras vid störningar i hjärnans blodcirkulation, hjärnskador eller minnessjukdom.

Hur i all världen kan musik göra detta?

Musik verkar som en mänsklig upplevelse genom väldigt många och mycket grundläggande mekanismer. Rytmer och tonfall är de kommunikationselement med vars hjälp till och med en liten baby skapar innebörd i sin värld. Rytmisk synkronisering och känslöverföring av musikens nyansrikedom ger möjligheter för spegelcellers verksamhet, empati och växelverkan. På dessa nivåer förmedlas betydelserna även om det inte finns något gemensamt språk.

Musikens harmoniska och melodiska strukturer erbjuder människans informationshantering mångsidig stimulans: musik är utmärkt hjärngymnastik för de hjärnområden som hanterar tid och rum, samt för uppmärksamheten, för förmågan att tåla störningar och för arbetsminnet. Korrelationen mellan neural bearbetning av musikstrukturer och till exempel bearbetning av prosodiska och rytmiska strukturer i språket skapar en grund för dialog mellan musik och språkinläring.

Genom inläring och livserfarenhet utvidgas spektret av musikens verkningsmekanismer med förståelse för musikens grammatik, kulturella tolkningar, minnen och innebörder som möjliggör en djupgående och reflektiv reflektionsyta för vårt tänkande och erbjuder material för både identitetsarbete och upplevelser av tillhörighet.

Upplevelser på flera nivåer från kroppslighet till kognitiv, emotionell, social och personlig relevans är ständigt närvarande i det musikaliska arbetet. I musicerandet kombineras flera olika verksamhetsnivåer, från träning av motorisk-kognitiva färdigheter till växelverkan, flow-upplevelser, målinriktade prestationer och att kreativt få uttrycka sig själv. Detta syns också i hjärnan: musiken aktiverar hjärnområden som behövs för såväl motorik, uppmärksamhet, minne som välbefinnande på ett omfattande och effektivt sätt.

Musik utgör på en och samma gång välbehag och hjärngymnastik, kreativ lek och kognitiva utmaningar. Musik fångar uppmärksamheten, bjuder in till växelverkan och får oss att sikta högt. När vi förstår musikens väsen som en grundläggande och mångfacetterad form av mänsklig upplevelse kan vi också förstå musikens potential att främja välfärd och lärande.

Författare:

Suvi Saarikallio	Minna Huutilainen	Teppo Särkämö	Petri Toiviainen	Teija Kujala	Jaakko Erkkilä
Biträdande professor, musikpedagogik, Jyväskylä universitet	Professor, pedagogik, Helsingfors universitet	Biträdande professor, neuropsykologi, Helsingfors universitet	Professor, musik, Jyväskylä universitet	Professor, psykologi, Helsingfors universitet	Professor, musikterapi, Jyväskylä universitet

Källförteckningen för översikten finns som bilaga (sidan 50).

Publikationer och källmaterial som använts i visionsarbetet

Alanko, Leena & al. (2018). Jatkuvasta oppimisesta totta – kolme ratkaistavaa haastetta. Google Suomi, SAK, Demos Helsinki.
https://www.demoshelsinki.fi/wp-content/uploads/2018/11/jatkuvasta-oppimisesta-totta-taustaselvitys-11_2018.pdf.

Aro, Timo & al. (2020): Mille väestölle? Ikäryhmäkohtaiset ja alueelliset väestöennusteet sekä uusien opiskelijoiden määrien ennuste kaikilla koulutusasteilla Suomessa 2018-2040. Sitra.
<https://media.sitra.fi/2020/06/09113032/mille-vaestolle.pdf>

Digital Competence Framework for Educators (European Commission)
<https://ec.europa.eu/jrc/en/digcompedu>

Dufva, Mikko (2020): Megatrendit 2020
<https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>

Ehlers, Ulf-Daniel (2019): Future Skills. The future of learning and higher education.
<https://nextskills.files.wordpress.com/2019/05/2019-05-17-report-vs.15.pdf>

European Music Council: European Agenda for Music
<http://europeanagendaformusic.eu>

ISME (International Society for Music Education) (2020): Six Year Strategic Plan 2020-2026.
<https://www.isme.org/news/isme-6-year-strategic-plan>

Liimatainen, Heikkilä & Ikonen (2020): Suomalaisen musiikkikampuksen itsearviointi. JAMK.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/344149/JAMKRAPORTTEJA332020_web.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Luoma-aho, Veera & Sulopuisto, Olli (toim.) (2017): Tulevaisuuden koulutuksen käsikirja. Sitra.
<https://media.sitra.fi/2017/07/06142751/Selvityksia124.pdf>

OECD (2020): Skills for 2030. Conceptual learning framework.
https://www.oecd.org/education/2030-project/teaching-and-learning/learning/skills/Skills_for_2030_concept_note.pdf

OECD (2020): Continuous Learning in Working Life in Finland. Getting Skills Right. OECD Publishing, Paris.
<https://doi.org/10.1787/2ffcffe6-en>

Opetus- ja kulttuuriministeriö: Jatkuva oppiminen
<https://minedu.fi/jatkuva-oppiminen>

Opetus- ja kulttuuriministeriö (2019): Korkeakoulutuksen ja tutkimuksen visio 2030: uudistuva korkeakoulutus ja digitaalinen palveluympäristö.
<https://wiki.eduuni.fi/pages/viewpage.action?pageId=89603190>

Raudasoja, I.-M. (2019). Musiikkiopiston opettajan osaamispositiot. HAMK Unlimited Journal 30.1.2019. Haettu [23.09.2020] osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/musiikkiopiston-opettajan-osaamispositio>

Raudasoja, I.-M. & Raudasoja, A. (2019). Opettajana moninaisessa ja kehittyvässä musiikkimaailmassa. HAMK Unlimited Journal 18.1.2019. Haettu [23.09.2020] osoitteesta <https://unlimited.hamk.fi/ammattillinen-osaaminen-ja-opetus/opettajana-musiikkimaailmassa>

Sitra (2020): Elinikäinen oppiminen Suomessa 2019 – kyselyn tulokset.
<https://www.sitra.fi/julkaisut/elinikainen-oppiminen-suomessa-kysely/>

Sitra (2019): Jatkuvan oppimisen rakenteita maailmalla. Tiivistelmä kansainvälisestä vertailusta.
<https://media.sitra.fi/2019/05/27150539/jatkuvan-oppimisen-rakenteita-maailmalla.pdf>

Taide ja kulttuuri Helsingissä 2030. Työryhmän visio kaupungille ja kaupunkilaisille maaliskuussa 2020.
<https://www.hel.fi/static/liitteet-2019/KuVa/julkaisut/Taide-ja-kulttuuri%20Helsingissa%202030.pdf>

Sorsa, Tiina (toim.) (2020): Kestävän väestönkehityksen Suomi. Väestöliiton väestöpoliittinen raportti. Väestöliitto ry. Helsinki.
<https://www.vaestoliitto.fi/@Bin/cf5372b7740e4c9967fd4ef23d86c36b/1606144738/application/pdf/11691237/Kest%C3%A4v%C3%A4n%20v%C3%A4est%C3%B6nkehityksen%20Suomi.pdf>

Källor till översikten Musik är bevisligen bra för oss

Brancatisano O, Baird A, Thompson WF. Why is music therapeutic for neurological disorders? The Therapeutic Music Capacities Model. *Neurosci Biobehav Rev*. 2020 May, 112:600-615.

Dumont, E., Syurina, E. V., Feron, F., & van Hooren, S. (2017). Music Interventions and Child Development: A Critical Review and Further Directions. *Frontiers in psychology*, 8, 1694. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2017.01694>

Erkkilä, J., Punkanen, M., Fachner, J., Ala-Ruona, E., Pöntiö, I., Tervaniemi, M., Gold, C. (2011). Individual music therapy for depression: Randomised controlled trial. *British Journal of Psychiatry*, 199(2), 132-139.

Fancourt, D., & Finn, S. (2019). What is the evidence on the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review (Health Evidence Network synthesis report 67). Copenhagen: WHO Regional Office for Europe.

Hagen, E. H., & Bryant, G. A. (2003). Music and dance as a coalition signaling system. *Human Nature*, 14 (1), 21-51.

James, C. E., Zuber, S., Dupuis-Lozeron, E., Abdili, L., Gervaise, D., & Kliegel, M. (2020). Formal String Instrument Training in a Class Setting Enhances Cognitive and Sensorimotor Development of Primary School Children. *Frontiers in Neuroscience*, Vol 14.

Lamont A. 2020. Moving towards music: Viewing early years musical engagement through the lenses of movement, interaction, motivation, agency, identity and context. *International Journal of Music in Early Childhood*, vol. 15(1), 25-38.

Laiho, S. (2004). The psychological functions of music in adolescence. *Nordic Journal of Music Therapy*, 13(1), 47-63.

Laine, S., & Hartman, M. (2020). Nuorten taidevierailukokemukset ja kulttuurinen osallisuus Taidetestaajat- hankkeessa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto.

Leppänen, S., & Westinen, E. (2017). Migrant rap in the periphery: Performing politics of belonging. *AILA Review*, 30(1), 1-26.

Lesaffre, M., Maes, P., & Leman, M. (2017). *The Routledge companion to embodied music interaction*. New York: Taylor & Francis.

Linnavalli, T., Putkinen, V., Lipsanen, J., Huotilainen, M., & Tervaniemi, M. (2018). Music playschool enhances children’s linguistic skills. *Scientific Reports*, 8(1), [8767].

MacDonald, R., Kreutz, G., & Mitchell, L. (Eds.). (2012). *Music, health, and wellbeing*. Oxford: Oxford University Press.

MacDonald, D. J. Hargreaves & D. Miell (Eds.), *Handbook of musical identities*. New York, NY: Oxford University Press.

Maratos, AS, Gold, C, Wang, X, Crawford, MJ. Music therapy for depression. *Cochrane Database Syst Rev* 2008; 1: CD004517.

McFerran, K., Derrington, P., & Saarikallio, S. (Eds.). (2019). *Handbook of music, adolescents, and wellbeing*. Oxford: Oxford University Press.

McPherson, G.E. (Ed.) 2006. *The Child as Musician: A Handbook of Musical Development*. Oxford: Oxford University Press.

Miendlarzewska, E & Trost, W. (2014). How musical training affects cognitive development: rhythm, reward and other modulating variables. *Frontiers in Neuroscience*, vol 7., page 279.

Ryan, K., & Schiavio, A. (2019). Extended musicking, extended mind, extended agency: Notes on the third wave. *New Ideas in Psychology*, 55, 8-17.

Saarikallio, S. (2019). Access-awareness-agency (AAA) model of music-based social-emotional competence (MuSEC). *Music & Science*, 2.

Saarikivi, K. A., Huotilainen, M., Tervaniemi, M., & Putkinen, V. (2019). Selectively Enhanced Development of Working Memory in Musically Trained Children and Adolescents. *Frontiers in Integrative Neuroscience*, 13.

Sala, G., & Gobet, F. (2020, January 15). Cognitive and academic benefits of music training with children: A multilevel meta-analysis. <https://doi.org/10.31234/osf.io/7s8wr>

Swaminathan, S., & Schellenberg, E.G. (2019). Music training and cognitive abilities: Associations, causes, and consequences. In M.H. Thaut & D.A. Hodges (Eds.), *The Oxford handbook of music and the brain* (pp. 645-670). Oxford, UK: Oxford University Press.

Stern, D. N. (1999). Vitality contours: The temporal contour of feelings as a basic unit for constructing the infant’s social experience. In P. Rochat (Ed.), *Early social cognition: Understanding others in the first months of life* (p. 67–80). Lawrence Erlbaum Associates Publishers.

Särkämö, T. (2018). Cognitive, emotional, and neural benefits of musical leisure activities in aging and neurological rehabilitation: a critical review. *Ann Phys Rehabil Med*, Nov. 61 (6), 414-418.

Trevarthen, C., & Aitken, K. J. (2001). Infant intersubjectivity: Research, theory, and clinical applications. *The Journal of Child Psychology and Psychiatry and Allied Disciplines*, 42(1), 3-48.

van der Schyff, D., Schiavio, A., Walton, A., Velardo, V., & Chemero, A. (2018). Musical creativity and the embodied mind: Exploring the possibilities of 4E cognition and dynamical systems theory. *Music & Science*, 1

Welch, G. F., Biasutti, M., MacRitchie, J., McPherson, G. E. & Himonides, E. (2020). Editorial: The Impact of Music on Human Development and Well-Being. *Frontiers in Psychology*, 11 pp. 1246-.

Betydelsen av de begrepp som använts i visionsarbetet

Framtida kompetensbehov	Framtida kompetensbehov avser i detta sammanhang färdigheter som överskrider gränser mellan utbildningsområden och läroämnen som härrör sig från aktuella kompetenskrav i arbetslivet. De tenderar att lägga fokus på kreativitet, förmågan att skapa kritiskt tänkande och problemlösning, informationskompetens och interaktionsförmåga.
Pedagogiskt ledarskap	Syftet med pedagogiskt ledarskap är att uppnå högkvalitativ undervisning och en välmående arbetsplatsgemenskap. Pedagogiskt ledarskap förlitar sig på en lärande organisation, på team och på nätverk. Det är ett heltäckande ledarskap i förhållande till människor, saker och kunskap som bygger på gemenskap, mångfald och innovation.
Metakompetenser i arbetslivet	Metakompetenser i arbetslivet är färdigheter som krävs för att komma vidare i arbetslivet, men som inte är direkt relaterade till den kärnkompetens som krävs i den anställdes egna yrke. När arbetslivet förändras kommer nya kompetenser att behövas. Metakompetenser som att kunna identifiera sina färdigheter och styrkor, leda sitt arbete och ha god samarbetsförmåga kommer att bli allt viktigare i framtiden.
Framtidssäker	För att musikutbildningen ska vara framtidssäker krävs det att både elever och lärare har förmågan att engagera sig i en snabbt föränderlig framtid och bidra till dess uppbyggnad. Målet är att stärka förtroendet och framtidstron. En framtidssäker organisation kommer att förutse och se till att den har den operativa potential som behövs för framgång vid varje given tidpunkt.
Hållbar framtid	Att bygga en hållbar framtid kräver innovativ inlärning, som förändrar själva grunden för vår existens – vår förståelse och uppfattning om mänsklighetens och naturens ömsesidiga beroende, faktorerna för välbefinnande och ekonomins roll i vår värld och i våra vardagliga liv. Att bygga en hållbar framtid kräver långsiktig planering och konkreta åtgärder, även av aktörer inom musikutbildningen. Vi måste minska vårt koldioxidavtryck avsevärt genom de val vi gör i vår vardag.
Hållbarhets-kompetens	Förmågan att tillämpa principerna för hållbar utveckling i den egna organisationen och personligen, förmågan till förnyelse, förmågan att leda och motivera hållbar strategi och utveckling på ett sätt som involverar såväl personal som intressenter.
Samhälls-påverkan	En positiv förändring i samhället i stort som främjar människors välbefinnande, skapad som ett resultat av flera aktörers arbete mot samma mål.
Lokala kompetens-synergier	Samarbete mellan lokala aktörer skapar synergier och ekonomiskt mervärde men främjar också fördelarna med gemensamma åtgärder som underlättas genom nätverkande. Detta är ett sätt att utnyttja den erfarenhet och expertis som samlats i de olika utbildningsorganisationerna till allas fördel. Möjligheterna kommer att förbättras och samarbetet stärkas.

Kontinuerligt eller livslångt lärande	Kontinuerligt lärande är ett svar på behovet att utveckla och förstärka kompetens på olika ställen i en persons liv och karriär. Målet här är att möta de kompetensbehov som följer av förändringar i arbetslivet. Att förbättra den personliga kompetensen stöder meningsfulla karriärer, positiva sysselsättningstrender, balansen i de offentliga finanserna samt konkurrenskraft och produktivitet. Livslångt lärande är konceptet att en person aldrig slutar lära sig nya saker under sitt liv, och omfattar såväl formell utbildning, arbetskarriär och fritid. Livslångt lärande, såsom förmågan att tillämpa inlärd information och förmågan att identifiera den egna kompetensen, måste i sig läras in, och vi måste kunna tillämpa det vi lärt oss i en mängd olika sammanhang och omständigheter.
Tillgänglighet	Tillgänglighet är besläktat med att främja jämställdhet. Inom musikutbildningen innebär tillgänglighet att göra undervisnings- och inlärningsinnehållet lättillgängligt för alla människor. Tillgänglighet kan också ses som ett perspektiv som tar hänsyn till den stora variationen av användare, deras olika förutsättningar, deras behov och deras begränsningar eller utmaningar. Tillgänglighet inom undervisning gör det möjligt för alla elever att delta i utbildning, att utveckla sig själva och att delta i fritidsverksamheter som de tycker om.
Mångfald	Att ta hänsyn till mångfald innebär att respektera skillnader i individers identiteter i en trygg och positiv atmosfär. Alla kan känna sig respekterade och välkomna som de är. Det är viktigt för alla att känna sig accepterade och att kunna delta utan rädsla för diskriminering. Inom konst och kultur har frågor relaterade till mångfald också att göra med organisationers rekryteringsprinciper och hur minoritetsgruppers kulturer beaktas i deras verksamhet. Människors olika intressen och erfarenheter beaktas i utbildningsutbudet. Inom musikutbildningen är alla musikformer likvärdiga.
Inkludering	Inkludering är en känsla av tillhörighet och att ha möjlighet till inflytande. För att kunna förverkligas på ett brett plan krävs tillgänglighet och aktiv delaktighet, och för att garantera detta krävs engagemang och arbete från samhällen och organisationer. I slutändan gynnar emellertid dessa ansträngningar samhällena eller organisationerna i sig, eftersom det kommer att finnas en större grupp människor som arbetar för allas bästa.
Likvärdighet	Likvärdighetsprincipen fastslår att alla människor är likvärdiga oavsett kön, ålder, etnisk, kulturell eller nationell tillhörighet,, nationalitet, språk, religion eller övertygelse, åsikter, skador, hälsa, sexuell läggning eller något annat personligt skäl. Musikutbildningen spelar en viktig roll för att bygga ett jämställt och icke-diskriminerande samhälle. Utbildning hjälper elever och studenter att växa upp till balanserade, bildade vuxna och samhällsmedlemmar, samtidigt som den ger eleverna de kunskaper och färdigheter som behövs för fortsatta studier, professionell utveckling, fritidsverksamheter och personlig utveckling.

Representanter för följande organisationer deltog i visionsprojektet:

A

Ala-Keiteleen musiikkiopisto
Alajärven musiikkiopisto
Avoin oamk/yksityinen pianonsoitonopettaja
Avonia Musiikkiopisto

E

Esbo musikinstitut
Espoon musiikki- ja tanssikoulu
Estrada
Etelä-Pohjanmaan musiikkiopisto

F

Finlands konservatorieförbund
Finlands muskläroinrättningars förbund rf
Finlands musikråd
Finlands Nationalopera och -balett
Finlands tonsättare rf
Försvarsmakten

G

Grankulla musikinstitut

H

Helsingfors Konservatorium
Helsingfors stad
Helsingfors stads kulturtjänster
Helsingfors universitet
Huittisten musiikkiopisto

I

Itä-Helsingin musiikkiopisto
Itä-Suomen yliopisto

J

Jokilaaksojen musiikkiopisto ky
Jyväskylän kansalaisopisto
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
Jyväskylän perusopetus/Lohikosken koulu

Jyväskylän yliopisto
Jyväskylän yliopisto, Musiikin, taiteen ja kulttuurin tutkimuksen laitos
Jyväskylän yliopisto, opettajankoulutuslaitos

K

Kainuun musiikkiopisto
Karjasillan seurakunta
Kempele-opisto
Keravan musiikkiopisto
Keski-Helsingin musiikkiopisto
Keski-Pohjanmaan konservatorio
Keskisen Uudenmaan Musiikkiopisto
Konserttikeskus ry
Konstuniversitetet
Konstuniversitetets Sibelius-Akademi
Kuhmon musiikkiopisto
Kuopion konservatorio
Kuula-opisto
Kyrkans utbildningscentral
Kyrkostyrelsen
Kyrksläotts musikinstitut, medborgarinstitut och bildkonstskola
Käpylän musiikkiopisto

L

Lapin musiikkiopisto
Lapin musiikkiopisto/Sodankylän toimipiste
Lapin sotilassoittokunta/Puolustusvoimat
Lauttasaaren musiikkiopisto
Limingan seudun musiikkiopisto
Länsi-Helsingin musiikkiopisto
Länsi-Uudenmaan musiikkiopisto
Länsi-Vantaan musiikkiopisto

M

Meri-Lapin musiikkiopisto
Merikanto-opisto
Militärmusik, Försvarsmakten
Music Finland

Musiikkikasvatus, Oulun yliopisto
Musiikkikeskus Resonaari
Musiikkikoulut Demo ja Jamkids
Musiikkiopisto Avonia
Musiikkiopisto Juvenalia
Musiikkioppilaitosyhdistys MOY ry
Musikinstitutet Arkipelag
Musikinstitutet Kungsvägen
Musiklärarförbundet i Finland rf
Mutes ry
Mäntykankaan koulu

N

Nurmijärven musiikkiopisto

O

Oulu-opisto
Oulun ammattikorkeakoulu
Oulun Konservatorio
Oulun yliopisto
Oulun yliopisto, Musiikkikasvatus
Oulunsalo Ensemble

P

Palmgren-konservatorio
Pielisen Karjalan musiikkiopisto
Pirkan opisto
Pirkanmaan musiikkiopisto
Pohjois-Helsingin Bändikoulu
Pohjois-Helsingin musiikkiopisto
Pohjois-Kymen musiikkiopisto
Pop & Jazz Konservatorio
PSMK -hanke
Pudasjärven kansalaisopisto

R

Raahen musiikkiopisto
Riihimäen musiikkiopisto
Roihuvuoren ala-asteen koulu

S

Salon musiikkiopisto
Sastamalan musiikkiopisto
Savonia-ammattikorkeakoulu
Sipoon musiikkikoulu
Småbarns musiklärare rf
Spiridom Music Academy

Spiridom Oy
Stiftelsen Helsingfors svenska musikinstitut sr
Suomalainen musiikkikampus
Suomen musiikkikasvatusseura – FiSME ry
Suzukikoulu Oktaavia

T

Taideoppilaitos Emo/Ebeli
Taiteen perusopetusliitto TPO ry
Tampereen Ammattikorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu, Musiikin tutkinto-ohjelma
Tampereen konservatorio
Tampereen konservatorio
Tampereen yliopisto
Tempo-orkesteri
Tmi Tarja Takala-Hotti
Triosoitto Taneli Setälä
Turun AMK
Turun AMK, Taideakatemia
Turun konservatorio ja musiikkiopisto
Turun Yliopisto
Töölön musiikkiopisto

U

Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ
Utbildningsstyrelsen

V

Vakka-Suomen musiikkiopisto
Valkeakosken musiikkiopisto
Viksten
Vuolteen opisto
Vuosaaren musiikkikoulu

W

Wava-institutet

Y

Ylivieskan seudun musiikkiopisto
Yrkeshögskolan Centria
Yrkeshögskolan Metropolia
Yrkeshögskolan Novia

Å

Åbo Akademi

Visionsprojektets kärngrupp:

Jouni Auramo
Pirkanmaan musiikkiopisto, rektor
Finlands muskläroinrättningars förbund,
ordförande

Annika Mylläri
Yrkeshögskolan Centria,
prefekt för musikutbildningen
Finlands musikråd, styrelsemedlem

Terhi Murtoniemi
Vuosaaren musiikkikoulu, biträdande rektor
Sipoon musiikkikoulu, rektor

Suvi Saarikallio
Biträdande professor i musikpedagogik
och docent i musikpsykologi,
Jyväskylän universitet
FISME, ordförande

Janne Murto
Pop & Jazz Konservatoriet, rektor
Finlands konservatorieförbund, ordförande

Elina Laakso
Konstuniversitetets Sibelius-Akademi,
specialsakkunnig

Kaisa Johansson
Konstuniversitetets Sibelius-Akademi,
ledningens sakkunniga,
koordinator för visionsprojektet

Petri Home
Facilitator och sparringpartner i
visionsprojektets kärngrupp

Nelli Kuokka
Konstuniversitetets Sibelius-Akademi,
kommunikationschef, kommunikationsansvarig
för visionsprojektet

Musik är
meningsfullt –
musikutbildning
ger värde och
färdigheter,
bildning och
välbefinnande

